

Správa zo zahraničnej pracovnej cesty

Podujatie:	XXI. zasadnutie EPRA
Dátum ZPC:	11. - 14.05.2004
Dátum podujatia:	11. – 13.05.2004
Miesto:	Sarajevo
Štát:	Bosna a Hercegovina
Zúčastnený za Radu:	Valéria Agócs - predsedníčka Rady
Zúčastnení za Kanceláriu Rady:	Margita Cafiková – PgO Emília Kuželjová - PgO Peter Voloch - PKO

ÚVOD

Hostiteľom 21. pravidelného zasadnutia EPRA bola Regulačná agentúra pre komunikácie Bosny a Hercegoviny (RAK) so sídlom v Sarajeve. EPRA tu oslávila 10. výročie svojej existencie. Podujatia sa zúčastnilo 130 zástupcov z 39 krajín (45 regulačných orgánov) v počte 2-8 delegátov z každého štátu. Najsilnejšie boli zastúpené balkánske štáty, prvýkrát tu v úlohe pozorovateľov vystúpili účastníci z Mongolska a Jordánska, pozvaní boli aj zástupcovia Open Society Institute. Tradičnými účastníkmi boli predstavitelia Komisie EU, Rady Európy a Európskeho audiovizuálneho observatória zo Štrasburgu (všetci majú v EPRA štatút stálych pozorovateľov). Prvý a posledný deň bol zároveň plánovaný tak, aby sa mohli naviazať užšie kontakty a uskutočniť aj prípadné bilaterálne rozhovory, čo slovenská delegácia využila, osobitne vo vzťahu k členom EPRA z ČR, Maďarska a Bosny a Hercegoviny.

Plenárne zasadnutie dňa 12.05.2005: Späť do minulosti: 10 rokov EPRA, prezentácia zakladateľov EPRA k regulačným výzvam v minulosti.

Plenárne zasadnutie bolo venované 10. výročiu EPRA. So svojimi prezentáciami vystúpili zakladatelia EPRA - Joseph Pirotta z Malty, Jürgen Brautmeier z Nemecka a Greger Lindberg zo Švédska. Združenie regulátorov bolo založené na Malte v roku 1995, vzniklo ako odnož Filmového a televízneho fóra. Slovensko sa stalo členom v roku 1996.

Ďalšia časť plenárneho zasadnutia sa zamerala na súčasné a budúce výzvy stojace pred regulačnými orgánmi z pohľadu zástupcov z Bosny a Hercegoviny, Maďarska, Nórska a Španielska. Všeobecné otázky zahŕňali význam EPRA v podpore rozvoja regulačných orgánov, najmä v nových demokratických štátoch, prostredníctvom výmeny informácií a skúseností. Konkrétnejšie príspevky sa týkali problémov reálnych právomocí regulačných orgánov a ich zakotvenia v legislatíve, budúcnosti samoregulácie a tradičnej regulácie, rastúceho komerčného tlaku na deti (v prípade Nórska), a prípravy vzniku národného nezávislého regulačného orgánu v Španielsku.

Pracovný skupina 1 dňa 12.05.2005: Regulácia verejnoprávnych vysielateľov: Súčasný vývoj

V rámci pracovnej skupiny vystúpili so svojimi príspevkami zástupcovia príslušných orgánov z Dánska, Estónska a Veľkej Británie.

Dánsky príspevok sa zamerával najmä na otázku ako môžu politici zaistiť požadovanú verejnú službu bez zasahovania do redakčnej nezávislosti. Prezentácia poskytla komparatívny prehľad jednotlivých systémov v rôznych európskych krajinách.

Estónsko prezentovalo prípravu nového regulačného zákona, ktorý vytvorí nový typ regulačného orgánu. Má zahŕňať princíp tzv. „servisnej zmluvy“ medzi verejnoprávnym vysielateľom a štátom, ktorá bude uskutočňovať na základe ukazovateľov. Tieto ukazovatele majú byť viac hodnotovo založené ako tradičná požiadavka „informovať, vzdelávať a zabávať“. Cieľom je vytvoriť systém založený na hesle „zodpovednosť namiesto stability“.

Britský Ofcom sa zamerával na problémy začlenenia systému verejnoprávneho vysielania do spoločnosti, na jeho nadčasovosť a silu. Viac než samotné programové žánre sa v Británii uprednostňujú vopred nadefinované žiaduce charakteristiky vysielania.

Všeobecne možno konštatovať, že v rámci Európy sa postavenie jednotlivých verejnoprávnych televízií podstatne líši. V niektorých štátoch nastala situácia, že verejnoprávne televízie sú, čo do sledovanosti a podielu na trhu, oveľa slabšie ako súkromné televízie (týka sa to predovšetkým krajín na juhu Evropy). O svoje miesto bojujú aj verejnoprávne televízie, vzniknuté z niekdajších štátnych televízií (najmä v strednej a východnej Európe). Postavenie verejnoprávnych vysielateľov v jednotlivých krajinách ilustruje nasledovná tabuľka:

Podiel verejnoprávnych staníc na televíznej sledovanosti	Štát
Veľmi vysoký	Dánsko 72%
Vysoký >50%	Poľsko 54%, Rakúsko 52%
Stredný až vysoký >40%	Taliansko 49%, Fínsko 44%, Francúzsko 43%, Belgicko-Flámsko 41%, Nemecko 41%, Írsko 40%, Švédsko 40%
Stredný >35%	Holandsko 38%, Veľká Británia 38%, Slovinsko 35%
Nízky až stredný <35%	Malta 33%, Česká republika 31%, Španielsko 30%, Portugalsko 28%, Slovensko 25-28%
Nízky <20	Belgicko-Valónsko 19%, Lotyšsko 19%, Estónsko 18%, Maďarsko 18%, Cyprus 17%, Grécko 15%, Litva 12%

O úlohe a postavení verejnoprávneho vysielania sa vedú diskusie vo všetkých európskych krajinách. V dôsledku liberalizácie trhov narastá tlak zo strany komerčných subjektov, dochádza k vyostrovaniu konkurencie. Predmetom debát býva často spôsob financovania a príjmy z reklamy, ale i poslanie samotnej verejnej služby. Hľadá sa cesta, ktorá by zaistila prežitie systému verejnoprávnej televízie, kvalitu jej programov pri súčasnom zachovaní pravidiel regulárnej súťaže.

Pracovná skupina II dňa 12.05.2005: Vysielanie na nových mediálnych platformách: Súčasný problém.

Úvodná prezentácia talianskeho AGCOM-u sa zaoberala štruktúrou trhu digitálneho televízneho vysielania s dôrazom na problémy konkurencie, najmä s ohľadom na rôznu úroveň vertikálnej integrácie a na existenciu tzv. „hráčov s podstatným podielom na trhu“. Taliansky prístup pri udeľovaní licencií uprednostňuje pôvodnosť programu, tematické kanály a voľne prístupné neplatené televízie s hlavným cieľom zabezpečiť konkurenčné prostredie na rôznych platformách. V Taliansku napr. štát dotuje cenu set-top boxov, aby si diváci nemuseli kupovať najjednoduchší prístroj bez možnosti interaktívnych služieb (existuje preto obava kritiky zo strany EÚ). V Taliansku bolo zatiaľ za viac ako jeden rok vysielania digitálnej televízie predaných cez dva milióny dekodérov.

Francúzsku skúsenosť prezentovali zástupcovia CSA (Conseil supérieur de l'audiovisuel). Oboznámili prítomných s marcovým štartom vysielania digitálnej televízie (zatiaľ bolo predaných viac ako 300 000 set-top boxov) a upozornili na narastajúcu konkurenciu prijímania televízie prostredníctvom širokopásmového internetu, čo vedie k nárastu počtu programov a rýchlemu rozvoju multimediálnych služieb. Záujem sa upiera najmä k otázke voľného prístupu spotrebiteľov k jednotlivým platformám (riziko tzv. „digital fracture“ – rozdelenia spotrebiteľov podľa prístupu k digitálnemu vysielaniu), vzťah k regulácii obsahu vysielania umiestňovaného na internete a reguláciu tzv. „zmiešaných služieb“, kombinujúcich vysielanie so službami na požiadanie (on-demand).

Príspevok španielskeho CMT oboznámil prítomných s dopadmi neúspechu digitálneho vysielania pred niekoľkými rokmi a s otázkou, aký druh regulačného orgánu by dokázal regulovať služby ponúkané telekomunikačnými operátormi, ako sú širokopásmové pripojenie, televízia cez internet, hlasové služby a nové služby, ako sú napríklad počítačové hry.

Situácia vo vysielaní v Európe sa v poslednej dobe prevratne mení. Okrem digitálneho pozemného, káblového a satelitného vysielania narastá význam ďalších mediálnych platforiem, z ktorých najdramatickejší nárast zaznamenáva vysokorýchlostný internet (ADSL) a vysielanie prostredníctvom mobilných sietí. V rokoch 2003-2004 vzrástlo užívanie tzv. širokopásmového pripojenia (broadband) v Taliansku o 120%, vo Francúzsku o 70%, vo Veľkej Británii o 93%, vo Švajčiarsku o 42%, v Španielsku o 33% a v Nemecku o 33%.

Rozvoj širokopásmových služieb znamená aj obrovskú výzvu pre regulátorov. Stiera sa rozdiel medzi elektronickými komunikáciami a vysielaním. Narastá množstvo úloh, predchádzajúce tradičné regulačné úkoly, ako je pridelenie licencií, dozor nad programom, mediálne vlastníctvo a koncentrácia v médiách, sú rozšírené o otázky maximálneho zabezpečenia prístupu k vysielaniu. Týka sa to, okrem prístupu k digitálnemu vysielaniu, napr. aj tzv. prémieových a platených kanálov. Zatiaľ nie je ujasnené, či sa na nové spôsoby vysielania budú v rovnakej miere aplikovať napr. európske kvóty nezávislej produkcie alebo ustanovenia o reklame.

Plenárne zasadnutie dňa 13.05.2005: Kontrola programov podnecujúcich k nenávisti.

Zástupcovia francúzskeho CSA (Conseil supérieur de l'audiovisuel) oboznámili zúčastnených s nedávnym sporom okolo kanálu Al-Manar, sídliaceho v Libanone, vysielajúceho vo Francúzsku programy podnecujúce k násiliu a národnostnej neznášanlivosti v súvislosti so situáciou na Blízkom a Strednom východe. Najvyšší súd nakoniec prikázal francúzskemu prevádzkovateľovi družicového vysielateľa EUTELSAT prestať šíriť kanál Al-Manar. Tento vysielateľ sa potom pokúsil vyselať cez holandský satelitný vysielateľ, ale neuspel. Rovnako nebolo povolené vysielanie tejto stanice v USA. Problémom je, že EUTELSAT a aj ostatní prevádzkovatelia satelitného vysielania iba uzatvárajú zmluvy s vysielateľmi, ale nepoznajú obsah ich programov.

V tejto súvislosti turecká delegácia poukázala na to, že v Dánsku bola udelená licencia na vysielanie kurdskej stanice ROJ-TV, ktorá svojím vysielaním údajne vyvoláva nenávisť a strach medzi obyvateľstvom podporou teroristických organizácií PKK/KADEK/KONTRAGEL. Dánsky delegát však uviedol, že monitoringom vysielania tejto stanice o bojoch medzi kurdskými guerillami a vládnyimi jednotkami nebolo zistené žiadne podnecovanie k národnostnej neznášanlivosti, s tým, že samotné poskytovanie správ na túto tému nepodnecuje k nenávisti, postoj divákov závisí skôr na ich politickom presvedčení.

Na programe meetingu EPRA boli aj voľby predsedu a podpredsedov EPRA. Za predsedu EPRA bol zvolený na dvojročné obdobie Joan Botella, člen Katalánskej audiovizuálnej rady (CAC), doterajší podpredseda EPRA, ktorý tak nahradil doterajšieho predsedu Michaela O'Keeffe z Írskej vysielacej

rady (BCI), a na miesta podpredsedov boli zvolení Izabella Chruslinska, riaditeľka odboru európskej integrácie a medzinárodných vzťahov poľského KRRiT; Dunja Mijatovic, riaditeľka odboru vysielania CRA z Bosny a Hercegoviny; Cecilia Renfors, riaditeľka Švédskej vysielacej komisie; a Gernot Schumann, komisár európskych záležitostí nemeckej Konferencie riaditeľov regulačných orgánov (DLM).

Rozhodovalo sa aj o budúcom sídle sekretariátu EPRA, nakoľko EPRA nebude môcť z organizačných dôvodov využívať doterajšie sídlo v Dusseldorfe, bolo rozhodnuté o jeho premiestnení do sídla Európskeho audiovizuálneho observatória pri Rade Európy v Štrasburgu s účinnosťou od 01.01.2005. Emanuelle Machet aj naďalej zostane zamestnankyňou sekretariátu EPRA.

Nasledujúce stretnutie EPRA sa uskutoční v dňoch 19.-21.10.2005 v Budapešti na pozvanie Národnej rozhlasovej a televíznej komisie (ORTT), ďalšie v dňoch 17.-19.05.2006 v Kodani, kandidátmi na ďalšie stretnutia sú Záhreb a Praha.